

1. De Bijbel leert ons om schuld te belijden

Waarom lees je de Bijbel? Wat wil je graag bereiken met het lezen van de Bijbel? Wat hoop je, dat er gebeurt? Ik denk dat het voor de meesten van ons geldt, dat je graag bemoedigd wilt worden, aangevuld, geïnspireerd, opgebouwd. Toch? Ja... maar ben je er ook op voorbereid dat de Bijbel je zou kunnen verbijsteren? Dat je door het lezen van de Bijbel een intens besef van schuld zou kunnen krijgen, een loodzwaar zondebesef? Dat is wat er gebeurt met Daniël als hij het boek Jeremia leest. Hij vertelt daarover in vers 1 en 2 van dit hoofdstuk, Daniël 9. Hij leest uit het boek Jeremia, zo staat er in vers 1, 'in het eerste jaar van Darius, de zoon van Ahasveros, uit het geslacht van de Meden, die koning gemaakt was over het koninkrijk van de Chaldeeën.' Dat betekent dat het rijk van de Babyloniërs inmiddels is veroverd door de Meden en de Perzen. En dat geeft hoop aan het Joodse volk. Misschien mogen ze nu wel terug naar huis, terug naar Jeruzalem. Dus wat doet Daniël? Hij leest er het boek Jeremia op na. En wat vindt hij dan? Jeremia 29: 10, daar staat: 'Want zo zegt de HERE: Voorzeker, pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats.' Als Daniël dat leest, dan wordt hij overvallen door verdriet. Want opeens beseft hij hoe zwaar die straf is: zeventig jaar... dat is een compleet mensenleven. En waarom is die straf zo zwaar? Omdat de zonde van Israël zo zwaar is, zo intens. Lees het zélf nog maar eens, het boek Jeremia, dan kun je het begrijpen, dat Daniël letterlijk in zak en as zit, zo staat het er in vers 3: 'Ik richtte mijn gezicht tot de Here God, om Hem te zoeken in gebed en met smeekbeden, met vasten, en in zak en as.' Het komt héél erg op Daniël af: God heeft zóveel voor Zijn volk gedaan, Hij heeft ze bevrijd uit Egypte, Hij heeft ze een land gegeven dat overvloedig van melk en honing, Hij heeft ze een thuis gegeven, Hij heeft ze een hoofdstad gegeven, een tempel, zo schitterend, dat er over gesproken werd in het hele Midden-Oosten. Maar wat is de reactie van het volk Israël? Het is stank voor dank! Voortdurend haalt Israël andere goden naar binnen om daarvoor te knielen: Baäl, en Astatre, en Moloch, waar zelfs kinderen aan worden geofferd. En intussen wordt het recht met voeten getreden. In Jesaja 5 zegt God: 'Ik verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting.' God blijft steeds maar profeten sturen om het volk te waarschuwen, maar het volk luistert niet. Totdat het oordeel komt: de Babyloniërs die Jeruzalem verwoesten, de tempel in brand steken en de bevolking als gevangenen wegvoeren naar Babel. Als Daniël dat allemaal op zich laat inwerken, dan kan hij maar één ding: hij smeekt om genade! We hebben een déél van zijn gebed gelezen, maar het is nog veel langer. Lees het thuis maar eens helemaal. Als je het leest, dan proef je het intense schuldbesef, het diepe verdriet van deze trouwe dienaar van God. Zoals in vers 4 en 5: 'Och Here, grote en ontzagwekkende God, Die Zich houdt aan het verbond en de goedertierenheid ten aanzien van hen die Hem liefhebben en Zijn geboden in acht nemen, wij hebben gezondigd, wij hebben onrecht gedaan, wij hebben goddeloos gehandeld, wij zijn in opstand gekomen door af te wijken van Uw geboden en bepalingen.' En vers 19: 'Here, luister. Here, vergeef. Here, sla er acht op en doe het, wacht niet langer – omwille van Uzelf, mijn God. Over Uw stad en over Uw volk is immers Uw Naam uitgeroepen.'

2. Je schuld belijden is niet gemakkelijk...

Over die schuldbelijdenis wil ik twee dingen zeggen: het ene heeft te maken met persoonlijke schuldbelijdenis en het andere heeft te maken met gezamenlijke schuldbelijdenis, als volk. Eerst dat persoonlijke. Weet je, ik loop inmiddels nu heel wat jaren rond in het pastorale werk. En ik heb heel wat keren meegemaakt dat mensen bleken grote fouten te hebben gemaakt, ernstige

misstappen. En heel vaak is me opgevallen hoe moeilijk het is om fouten toe te geven, om schuld te belijden, om vergeving te vragen. En dat begrijp ik helemaal, want ik ben zelf precies hetzelfde. Als iemand je op een fout wijst, en je weet dat die ander gelijk heeft, dan word je eerst heel klein, heel deemoedig. Maar vervolgens lijkt het wel of er een stemmetje van binnen zich begint te roeren: 'Ja, maar wacht eens even. Wie denkt die ander wel dat-ie is? Kom op, het waren ook de omstandigheden. En anderen maakten ook fouten, ik was heus niet de enige.' En noem maar op. Zo gaat dat dan. Echt, intens berouw, dat kom je niet eens zo vaak tegen. En ik begrijp het héél goed. Want ik ken toch mezelf? Ik ken mijn eigen hart. Dat hele patroon zie ik terug bij mezelf. Er is zo'n grapje over, van een dominee die op bezoek was bij een gemeentelid, en dat gemeentelid zei: 'Ja, dominee, we zijn allemaal zondaars, we zijn slechte mensen.' 'Ja,' zei de dominee, 'dat is waar, dat klopt. Ik hoorde iemand die dat over u ook vertelde, dat u zo'n zondig mens bent.' 'Wat?!!' schreeuwde het gemeentelid. 'Wie zei dat?' Je kunt het wel met een vroom gezicht zeggen, dat je zondig bent. Maar besef je eigenlijk wat er werkelijk fout zit in je leven? Weet je wat echt berouw is, naar God toe, zoals Daniël dat hier laat zien? Dat is het éne wat ik wil zeggen. En het tweede, dat heeft te maken met die gezamenlijke, die collectieve schuldbelijdenis. Daniël belijdt hier schuld námens zijn volk! Het gaat om zonden uit de tijd dat Daniël nog lán niet geboren was! Kijk maar bijvoorbeeld in vers 6: 'Wij hebben niet geluisterd naar Uw dienaren, de profeten, die in Uw Naam spraken tot onze koningen, onze vorsten en onze vaders, en tot heel de bevolking van het land.' Daar gaat het over een tijd, lán voor de ballingschap, lang voor het leven van Daniël. Maar wat mij opvalt, dat is, dat in ónze samenleving zo'n collectieve schuldbelijdenis áltijd stuit op heel veel protest, vaak óók van christenen. Denk even aan de slavernij. Twee jaar geleden bood koning Willem-Alexander namens ons volk excuses aan voor het slavernijverleden en vroeg om vergiffenis. Dat is heel bijbels en helemaal in lijn met Daniël 9. Maar er was veel protest. Datzelfde geldt voor ons koloniale verleden. Wat hadden wij in vredesnaam te zóéken in Nederlands Indië? Wat hadden wij te zóéken in Suriname? Maar we gingen erheen, zetten onze voet aan wal, en zeiden: 'Voortaan is dit land van ons. En wie zich daartegen verzet, die schieten we dood.' Ook aan Indonesië zijn excuses gemaakt, maar ook daar was heel veel discussie over. Veel mensen zeggen: 'Dat was allemaal vóór mijn tijd, toen leefde ik nog niet eens!' Dat kan wel zijn, maar je behoort wel bij een volk met een belast verleden. En de wrange vruchten van dat verleden werken nog altijd door. Het is echt westers individualisme om op die manier te reageren en te zeggen: 'Wat heb ik daarmee te maken?' Nee, ook schuld kun je erven, en ook die erfschuld moeten we belijden.

3. Gods antwoord: de Messias die alle schuld wegdraagt

Blijkbaar is dit zó moeilijk voor ons: om echt door de knieën te gaan, toe te geven dat we fout zaten, dat we hebben gezondigd. Persóónlijk is dat moeilijk, en gezámenlijk is dat moeilijk. Daarom is dit zo'n belangrijk hoofdstuk, Daniël 9. Laat het maar eens diep op je inwerken. Niet alleen omdat schuldbelijdenis op zichzelf al zó belangrijk is, maar óók omdat de reactie van God op dit gebed zó hoopvol is, zó liefdevol, zo intens ontroerend. Lees maar mee, in vers 21: 'Terwijl ik mijn gebed nog uitsprak, kwam de man Gabriël, die ik in het begin in het visioen gezien had, snel aangevlogen en raakte mij aan, omstreeks de tijd van het avondoffer.' Weet je wanneer dat avondoffer plaatsvond? Dat was om drie uur 's middags, het tijdstip waarop eeuwen later de Here Jezus stierf aan het kruis. Alleen al door deze kleine mededeling kun je als christen, als kenner van het Nieuwe Testament, aanvoelen wat Gabriël gaat zeggen. Gabriël, die we vooral uit het Nieuwe Testament zo goed kennen: de engel die naar Zacharias in de tempel werd gezonden om de geboorte van Johannes de Doper aan te kondigen. Gabriël, die naar Maria ging om de geboorte van Jezus aan te kondigen. Diezelfde Gabriël kwamen we ook al tegen in Daniël 8, en hier opnieuw. Hij is als het ware de woordvoerder van God Zelf. Wat is zijn boodschap? Laten we het, vers voor vers, zorgvuldig nagaan. Ik zeg erbij: het zijn geen

gemakkelijke verzen, en de uitleggers verschillen in hun uitleg. En toch denk ik dat er een duidelijke boodschap in ligt. **Vers 24:** 'Zeventig weken zijn er bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te beëindigen, de zonden te verzegelen, de ongerechtigheid te verzoenen, om een eeuwige gerechtigheid tot stand te brengen, om visioen en profeet te verzegelen, en om de Heiligheid van heiligheden te zalven.' Met andere woorden: de HERE gaat je gebed verhoren, Daniël! Hij zal inderdaad de zonde verzoenen! Hij gaat het goedmaken! Maar Hij doet dat niet in één keer. Niet met een soort vingervingerknip: 'Zo, hup, nu is alles weer goed.' Nee, die zonde zit zó diep, deze schuld kan niet zomaar met een toverstafje worden afgelost. Daarvoor is teveel kapot gemaakt. Dat zou geen recht doen aan de slachtoffers van al het onrecht, het zou ook geen recht doen aan daders die werkelijk, werkelijk berouw hebben over hun zonden. Wat zegt Gabriël? 'Zeventig weken zijn er bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te beëindigen...' En die zeventig weken lopen uit op het 'zalven' van 'de Heiligheid van heiligheden'. Dat woordje 'zalven', daarin zit in het Hebreeuws het woord 'Messias'. 'Messias' betekent 'Gezalfde'. Dus die zeventig weken lopen uit op de Messias! Hij zal worden gezalfd als de Heiligheid van de heiligheden.

In het volgende vers, **vers 25**, wordt ook nog gezegd wannéér dat is. Wanneer beginnen die zeventig weken? Vers 25: 'U moet weten en begrijpen: vanaf de tijd dat het woord uitgaat om te laten terugkeren en om Jeruzalem te herbouwen tot op Messias, de Vorst, verstrijken er zeven weken en tweeënzestig weken.' Wanneer is dat moment, 'de tijd dat het woord uitgaat om te laten terugkeren en om Jeruzalem te herbouwen'? Daar is eigenlijk maar één tijdstip voor aan te wijzen, en dat is het moment waarop Nehemia teruggaat uit de ballingschap naar Jeruzalem, met een hele groep Joodse ballingen. Eerder zijn er ook al twee groepen gegaan, onder leiding van Zerubbabel en onder leiding van Ezra, maar die waren niet gegaan met de opdracht om Jeruzalem te herbouwen, maar met de opdracht om de tempel te herbouwen en de dienst van God weer te herstellen. Nehemia krijgt de opdracht om de stad te herbouwen, vooral de muren. Nehemia krijgt die opdracht in het 445 voor Christus. En nu moet je eens opletten. Gabriël zegt: 'Vanaf dat moment zal er een periode aanbreken van zeven weken, en vervolgens van 62 weken.' Samen is dat dus: 69 weken. Eén week bestaat normaal gesproken uit zeven dagen. Maar hier kan er sprake zijn van zeven jáár, dan gaat het om 69 jaarweken. 69 x 7 jaar, dat is 483 jaar. En als je nu begint in het jaar 445 voor Christus (Nehemia) en je telt dan 483 jaar verder, waar kom je dan uit? Dan kom je uit in het jaar 38 na Christus. Besef je dat dát de periode is pál na de kruisiging en opstanding van Jezus? De meeste geleerden nemen aan dat Jezus is gestorven en opgestaan in het jaar 33 na Christus. Dat is frappant dicht bij elkaar: 33 en 38 na Christus. Je kunt natuurlijk zeggen: 'Ja, maar dan zit er toch vijf jaar verschil tussen?' Dat is waar. Maar het gaat hier ook niet om wiskundige precisie, het gaat om heilsgeschiedenis. Twee perioden: eerst zeven jaarweken, 49 jaar van opbouw van de stad Jeruzalem. Gabriël zegt daar nog iets bij: 'Plein en gracht zullen opnieuw gebouwd worden, maar wel in benauwde tijden.' Nou, lees het boek Nehemia er maar op na, het klopt helemaal. En vervolgens een lange periode, van 62 jaarweken, tot dat kruispunt in de geschiedenis, letterlijk hét grote kruispunt, het moment waarop Jezus sterft aan het kruis voor onze zonden.

Gabriël gaat verder, in **vers 26**: 'Na de tweeënzestig weken (dus na die tweede periode) zal de Messias uitgeroeid worden, maar het zal niet voor Hemzelf zijn.' Dus aan het eind van die 69 jaarweken 'zal de Messias uitgeroeid worden, maar het zal niet voor Hemzelf zijn'. Vind je dat geen frappante voorspelling van wat er gebeurd is aan het kruis van Golgotha? Daniël leefde in de zesde eeuw vóór Christus! En hier staat het allemaal al! 'De Messias zal uitgeroeid worden, maar het zal niet voor Hemzelf zijn'. Hij doet het voor ánderen, om mensen te redden, om die schuld te verzoenen, die schuld die door Daniël daarnét beleden is! En vervolgens gaat Gabriël verder in vers 26: 'Een volk van een vorst, een volk dat komen zal, zal de stad en het heiligdom te gronde richten. Het einde ervan zal zijn in de overstromende vloed en tot het einde toe zal er oorlog zijn, verwoestingen waartoe vast

besloten is.' Dat volk dat 'de stad en het heiligdom te gronde richt', daarbij kun je denken aan de Romeinen, die Jeruzalem verwoest hebben in het jaar 70 na Christus, niet zo lang na het leven van Jezus op aarde.

En dan tenslotte **vers 27**, daar komt Gabriël weer terug op de Messias. Hij zegt: 'Hij (de Messias) zal voor velen het verbond versterken, één week lang. Halverwege de week zal Hij slachtoffer en graanoffer doen ophouden.' Jezus versterkt het verbond van God met de mensen. Door Jezus komt het weer goed tussen de hemelse Vader en ons als Zijn kinderen. Ik vind dat zó mooi, dat dat hier staat! En dan staat er: 'Halverwege de week zal Hij slachtoffer en graanoffer doen ophouden.' 'Halverwege de week', dat wil zeggen: na 3,5 jaar. Jezus heeft ongeveer 3,5 jaar in het openbaar opgetreden. Toen heeft Hij door Zijn dood aan het kruis alle dierenoffers nutteloos gemaakt. Want al die slachtoffers en graanoffers, die wezen voorúit naar Jezus. En toen Jezus eenmaal gestorven was, waren die offers niet meer nodig! Dus dit klopt helemaal: 'Halverwege de week zal Hij slachtoffer en graanoffer doen ophouden.' En vervolgens staat er dan: 'Over de gruwelijke vleugel zal een verwoester zijn, zelfs tot aan de voleinding, die, vast besloten, uitgegoten zal worden over de verwoeste.' Dat is een moeilijke laatste zin. Ik denk dat die 'gruwelijke vleugel', dat dat de tempel is. De tempel waar de Here Jezus al rondliep met een zweep, omdat die ontheilgd was. Het was een rovershol geworden, een 'gruwelijke vleugel'. En daarom zal er 'een verwoester zijn, zelfs tot aan de voleinding, die, vast besloten, uitgegoten zal worden over de verwoeste.' De tempel is in het jaar 70 verwoest en inderdaad nooit meer opgebouwd. Dat zal ook niet gebeuren. Er zullen nooit meer dierenoffers en graanoffers worden gebracht in Jeruzalem. Want het Lam is al geslacht, het hemelse Brood heeft Zichzelf opgeofferd. Ik moet je zeggen: ik zat dit hoofdstuk te lezen en te bestuderen met stijgende verbazing. Want wat hier allemaal staat, is zó duidelijk van toepassing op de Here Jezus! En dat is geschreven hónderden jaren voor Zijn komst! Zelfs de tijd wordt genoemd! En als je dan even teruggaat: waarom komt Gabriël met deze boodschap? Deze boodschap is het antwoord van God op de schuldbelijdenis van Daniël. Voel je de boodschap van dit hoofdstuk? Jezus is niet voor niets gekomen! Hij is niet voor niets gestorven! Er is zóveel schuld in ons leven. En hoe kom je daar achter? Door de Bijbel te lezen, net als Daniël! En als je dan eerlijk in de spiegel kijkt, en je wordt eerlijk voor God, en ook eerlijk naar de mensen om je heen, dan kun je niet anders dan knielen en smeken: 'HERE, wees mij, zondaar, genadig.' En als je dat zegt, dan scheurt de hemel open, dan is daar Gabriël, en Hij zegt: 'Wees niet bang, want de Messias is ook voor jou gekomen. Hou moed! Vertrouw op Hem, want in Hem is het leven!' De zegen van de schuldbelijdenis, zo zou je dit hoofdstuk kunnen noemen. Ik was een keer in Jeruzalem, in Christ Church, dat is een Anglicaanse kerk, waar veel mooie dingen gebeuren, zoveel goeds. De dominee vertelde in zijn preek dat er een week eerder twee Turkse predikanten op bezoek waren geweest, daar in Christ Church. En die twee Turkse predikanten waren daar, in Jeruzalem, in Christ Church, op de knieën gegaan, voor het oog van iedereen. En ze hadden gesmeekt om vergeving voor de genocide op het Armeense volk, lang geleden. In 1915 en 1916 werden door het Turkse leger één miljoen Armeniërs afgeslacht. Het is tot vandaag de dag een diepe wond in de Armeense ziel. Daar, in Christ Church, op de zondag dat die twee Turkse predikanten aanwezig waren, was ook een Armeense vrouw. Zij zag wat er gebeurde. Zij zag die twee Turkse mannen knielen en nederig schuld belijden namens hun volk. En de dominee vertelde wat ze later tegen hem zei. Ze zei: 'De tranen stroomden over mijn wangen. Op die dag is in mijn ziel een diepe, diepe wond geheeld.' De hemelse Heelmeester vernieuwde haar leven. Wat zegt de apostel Johannes in zijn eerste brief? 1 Johannes 2: 1: 'Als iemand gezondigd heeft: wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. En Hij is een verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de hele wereld.' We hebben een geweldig Evangelie! En vooral: we hebben een geweldige God! Vader, Zoon en Geest: alle lof aan Hem, zoals het was in het begin, en nu, en tot in de eeuwen der eeuwen! Halleluja! Amen.